

ГОДИШЕН ДОКЛАД НАЦИОНАЛНАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА ПРИЕМНА ГРИЖА

2013 г.

Скъпи приятели,

Изминалата 2013 година не беше лесна. Не беше лесна за политиците, не беше лесна за хората, не беше лесна за Европа. Година, в която се опитвахме да се справим с последиците от кризата. В политическо отношение бяхме изправени пред предизвикателството да имаме насреща си администрация, която беше притеснена, работеше под натиск.

За приемната грижа 2013 година беше ключова. Въпреки политическите промени – служебния кабинет Райков, а после и

кабинетът Орешарски – държавата запази основния си курс по отношение на закриването на домовете. Приемната грижа си остана приоритет, благодарение на проекта „И аз имам семейство“. Приоритет, в чието прилагане всички имаме предизвикателства.

2013 година беше годината на проблемите пред нашата организация, но и една от годините, в които ние започнахме да се развиваме. Още в първите дни на 2013 г. бяхме уведомени, че сме приети за членове на Националната мрежа за децата. Това присъединяване ни направи част от голямото семейство на ангажираните с правата на децата организации. Започнахме и изграждането на ключови партньорства.

Но през цялото време бяхме ангажирани с приемните деца и проблемите на приемните родители, които се грижат за тях.

Благодарим на нашите приятели и партньори за подкрепата!

Ние ви благодарим, мили приятели, че бяхме заедно през 2013 година.

Приятно четене!

Мирослав Долапчиев
Председател
Национална асоциация за приемна грижа

Нашата визия

Сигурно и истинско детство за уязвимите български деца!

Нашата мисия

Ние сме организация на приемни родители, която подкрепя развитието на приемната грижа чрез информиране, консултиране, застъпничество и лобиране в защита на правото на семейна грижа на уязвими деца в България.

Ние правим това като:

- Информираме и консултираме приемните родители за техните права, отговорности и възможности;
- Защиатаваме правото на детето на достоен живот в семейна среда;
- Подпомагаме държавата и заинтересованите страни за развитието на приемната грижа, като правим предложения за подобряване на процеса чрез изменения в законодателството;
- Съдействаме за намаляване на регионалните дисбаланси в прилагането на приемната грижа;
- Популяризираме ползите, предизвикателствата и проблемите на приемната грижа в България.
- Популяризираме добри практики на Международната организация за приемна грижа (IFCO), в която членуваме.

Застъпничество за правата на децата в приемните семейства чрез подкрепа на приемните родители

Един от първите казуси, поставени от нашите членове за годината беше **дали могат двама съпрузи** да сключват отделни договори. НАПГ изпрати запитване до Агенцията за социално подпомагане, откъдето получихме отговор, че не съществува пречка, какъвто е режима при лицата, живеещи на семейни начала. АСП разпространи указателно писмо до РДСП в страната, за да регламентира това.

Финансовите притеснения не подминаха и през 2013 година процеса на приемна грижа. Ставахме свидетели на нееднократни забавяния на издръжката на децата, както и на заплатите на приемните родители. С особено притеснение наблюдавахме укоряващите погледи на социалните работници, които открито и явно ни обвиняваха, че мислим единствено за заплатата и издръжката. Масово в професионалната общност, която е ангажирана с подкрепата и наблюдението на приемната грижа, не осъзнава, че заплатата е единствения доход на приемните родители. Това са средства, от които зависят и децата. В рамките на 2013 година председателят на Управителния съвет изпрати 5 протестни писма до АСП с напомняне, че е недопустима практиката да се забавят възнаграждение на приемни родители и специалисти по приемна грижа, ангажирани с проекта „И аз имам семейство“. Основните отговори, които получавахме в НАПГ бяха оправдателни, а причините – нов бюджет, финансово – счетоводни проблеми и др.

За решаването на възникващите проблеми в приемната грижа през февруари 2013 г. бе инициирана координационна среща с участието на представители на МТСП, АСП и ръководството на проекта „И аз имам семейство“. В рамките на срещата бяха представени **26 въпроса и искания на НАПГ за подобряване на приемната грижа**, както и индивидуални случаи и казуси. Като основни проблеми бяха посочени мълчаливите откази за настаняване, принуждаването на приемни родители да поемат разходи по транспорт, медицински документи, напасвания и т.н. липсата на подкрепа, различен стандарт при отпускане на еднократната помощ и много други. За съжаление, в нито един от отговорите от МТСП не се съдържа текст, в който да личи потвърждение, че поставените проблеми наистина са важни и че ще бъдат решени нормативни. Напротив. В значителна част от отговорите се съдържаха текстове от действащата нормативна уредба, която не беше съпроводена с обяснение и аргументация, както и с разяснение.

Благодарение на активното участие на НАПГ при обсъждането на **стандарта за осиновяване на деца от приемни семейства**, бяха дадени указания на АСП да обръща особено внимание за преодоляване на негативните психологични последствия върху приемното семейство и детето, чрез превантивна работа на психолог.

През годината НАПГ регулярно събираше **информация за състоянието на приемната грижа в страната**. Особено важно беше за нас да установим колко са заличените приемни родители, както и какви са причините за заличаването. От вписаните в регистрите през приемни родители са заличени 70 приемни семейства, от които 27 доброволни и 43

професионални семейства. Най-много приемни семейства, които са отписани от 28-те регистъра по приемна грижа в страната, са в областите Благоевград, София – област и Шумен. В писмото си до Националната асоциация за приемна грижа Агенцията за социално подпомагане уточни, че не е правен анализ на причините за заличаване на приемните семейства.

Въпреки предизвикателствата, приемната грижа продължава като процес. **НАПГ се превърна в общност.** Приемните семейства, които са наши членове, свързват качеството на приемна грижа с качеството на отношението, което са изградили с доставчика на услугата и подкрепата, която получават за да отговорят на нуждите на децата, за които се грижат. Една от много положителните тенденции за приемната грижа през 2013 г. е засиленото обособяване на приемните родители като самостоятелна социална група, активно обменяща информация и желаеща да бъде по-добре чувана от властта. По наши данни, през 2013 г. продължи да ескалира напрежение между социалните работници и приемните семейства. **От 136 жалби, подадени от приемни родители към асоциацията, половината са за лошо отношение от страна на социалните работници (предимно от ОЗД, но и от ЕПГ) към приемното семейство.** Описваното лошо отношение се изразява в липса на комуникация ("оставят ти детето и забравят за теб") и непредоставяне на елементарна информация за децата. Последното често се интерпретира от семействата като скриване на информация. 20% от жалбите, постъпили в нашата организация, са за лошо качество на работата на социалния работник, като например съобщаване за начало на процес на осиновяване едва при визита с кандидат-осиновители в дома, или съставяне на оценка на детето по телефона. Масово на приемните родители се отказват еднократните помощи по Закона за закрила на детето, които биха ги подкрепили при настаняването на детето.

Приемните семейства високо ценят подкрепящите ги услуги и отбелязват, но в същото време все още има райони в страната, в които те нямат достъп до никакви услуги. Приемните родители вече са критични и към

случаите, в които неподходящи семейства биват одобрявани от Комисиите по приемна грижа към РДСП.

Срещи с приемните родители в страната

Националната асоциация за приемна грижа разчита на прекия контакт с приемните родители в страната. В рамките на проведените срещи на място, могат да се посочат следните основни проблеми:

Кюстендил	<ul style="list-style-type: none"> • опити за отказване на приемни родители от професията и препоръки да си търсят друга работа, защото няма деца за настаняване в семействата; • незапознаване с годишните доклади; • укриване на здравния статус на настаняваните деца.
Димитровград, Хасково	<ul style="list-style-type: none"> • познаване на социалните права; • влошена комуникация със социалните работници; • некачествената оценка на приемните родители.
Видин	<ul style="list-style-type: none"> • отсъстващи групи за самопомощ; • липсата на общност от приемни родители; • ненастаняване на деца; • недостатъчна информация за социалните права на приемните деца.

Освен в тези градове, срещи с приемни родители бяха проведени в Кърджали, Стара Загора, Казанлък, Търговище и др. В повечето случаи, въпреки явните нарушения от страна на отделите за закрила на детето, виновните винаги са приемните родители. Вместо подкрепа за приемните родители и регулиране на процесите в дадени области, често приемните родители биваха наказвани за това, че търсят правата си.

Партньорство за по-добра приемна грижа

В рамките на 2013 година НАПГ беше **активен партньор** на неправителствени и правителствени организации за по-доброто гарантиране на приемната грижа на национално ниво.

В началото на 2013 година НАПГ излезе с **позиция относно плановете на новото правителство да прехвърли Държавната агенция за закрила на детето към Министерството на младежта и спорта**. Проведохме и работна среща с основните доставчици на услугата „Приемна грижа“ в София, в която се включиха представители на фондация „За Нашите Деца“, УНИЦЕФ, Националната мрежа за децата, БМЧК, АСП и др. Договорено бе сближаване на позициите на различните организации и общи действия за подобряването на приемната грижа в столицата.

Служебният заместник-министър на труда и социалната политика в кабинета Райков Иванка Шалапатова покани ръководството на НАПГ на среща

за изясняване на основните проблеми в приемната грижа. В рамките на срещата бяха поставени редица въпроси, сред които: индексването на заплатите на работещите по трудов договор приемни семейства, а не само тези които преминават на граждански съгласно промяната на минималната работна заплата; насилственото принуждаване на приемните родители да сменят типа на договора си; забавянето на издръжката на децата; твърде дългото напасване. Зам.-социалният министър изрази безпокойството си, че е необяснимо, да се говори а професионални приемни семейства, а да се изпада в положението да съществуват деца, които никой не ги иска. Констатирано беше, че гражданските договори са проблем и в разрез с желаната професионализация. НАПГ получи уверения, че организацията ще бъде включена в подготовката на единния финансов стандарт и планирането на нови начини за заплащане на труда на приемните родители. Към края на 2013 година действия в тази насока не са предприети от страна на МТСП.

В рамките на 2013 година беше оповестено, че Министерството на образованието подготвя **наредба, която да регламентира държавните образователни изисквания (ДОИ)** за вече регламентираната професия „приемен родител“. Според плановете на държавата, обучението в професията е да бъде за втора степен, тоест 660 часа. В тази връзка Националната агенция за професионално образование и обучение потърси НАПГ за позиция по проекта. НАПГ намира за навременно разписването и въвеждането на образователни стандарти за професията „приемен родител“. В същото време ние настояваме за образователен ценз – завършен поне 10-ти клас, а обучението да е насочено към конкретни умения и компетенции.

В средата на годината АСП публикува **преработената методика за приемна грижа**. Въпреки кратките срокове за изразяване на позиция по методиката, организацията ни изпрати пет предложения, благодарение на които сега в регионалните комисии по приемна грижа е включен и приемемен родител.

В края на годината председателят на УС на НАПГ се среща със заместник-министъра на труда и социалната политика в новоизбрания кабинет, за да дискутира отново проблемите на приемната грижа. Поставен беше въпросът с подобряването на диалога между приемните родители и държавните социални служби. По време на срещата беше уточнено, че **все по-често в страната се наблюдават случаи, в които към приемните родители се подхожда авторитарно и административно**. като втори сериозен проблем мирослав долапчиев посочи масовата практика в страната деца да се вписват в регистри за осиновяване или да се връщат в родните им семейства, без да се преследва най-добрия интерес на детето. напг е сигнализирила мтсп и дазд за няколко такива случаи, в които децата се извеждат от приемни семейства и се връщат в среда, която не е готова да отговори на потребностите им. обсъдени бяха и много проблеми касаещи договора с приемните родители, както и неговата промяна .

На първото заседание от редовните заседания на УС бе обсъдено планиране на **финансирането на асоциацията**. Договорихме да реализираме различни проекти и инициативи, с които да си гарантираме устойчивостта на организацията. Планираното бе изпълнено частично. Бяха подадени 2 проекта за финансиране от различни източници, но през годината НАПГ нямаше институционално финансиране.

В рамките на годината **УС проведе 4 свои редовни заседания**. По време на заседанията на УС бяха утвърждавани нови членове, както и бяха дискутирани текущи административни и оперативни въпроси.

Проведено беше и **годишното общо събрание**. Както е регламентирано по устав, Националната асоциация за приемна грижа направи своя финансов и дейностен отчет. Направени бяха промени в Управителният съвет. Общото събрание освободи Венета Дилова като член на Управителния съвет по нейна молба. Причините, които г-жа Дилова посочи, са лични. На нейно място членовете избраха Боян Великов. За съжаление, обаче, можем да кажем, че промяната не се отрази на дейността на Управителния съвет. Определено очаквахме по-дейно участие на новия член, който иначе е утвърден дългогодишен приеман родител с много опит и познание, както и един от учредителите на организацията. За съжаление, той не успя, заради професионалните си ангажменти, да бъде активен през отчетния период.

През годината реализирахме първото си **дарителско събитие**. Участвахме в инициативата „Дарителски кръг“, организирана от фондация „Работилница за граждански инициативи“. По време на инициативата набрахме сумата от 1 500 лева за издаването на книжки за правата на приемните родители и на децата под приемна грижа. Подписан беше договор за получаването на грант от 1 500 лева, средствата бяха разходени за два хонорара на автори (по 500 лева) и предпечат. За автори специалисти по приемна грижа, които са служители на водещи организации, свързани с приемната грижа.

Националната асоциация за приемна грижа има свои **представители в Регионалните комисии по приемна грижа**. Този факт направи НАПГ през годината значим фактор за радвитието на приемната грижа по места и ни даде възможност да наблюдаваме и контролираме някои от процесите. Председателят на асоциацията стана член на комисията по приемна грижа към регионалната дирекция за социално подпомагане – София. С включването му, броят на членовете в комисии по приемна грижа в страната стават 7 - имаме членове във Видин, Стара Загора, Шумен, Търговище, Пазарджик, Добрич и София.

Международно застъпничество

Председателят на Националната асоциация за приемна грижа Мирослав Долапчиев се среща с Негово Кралско Височество принц Едуард по време на посещението на принца в България. Негово Кралско Височество принц Едуард - граф на Уесекс и трети син на британската кралица Елизабет II и принц

Филип, и съпругата му принцеса Софи бяха на официално посещение в България. Визитата бе по покана на президента Росен Плевнелиев. По време на визитата, принц Едуард и графинята на Уесекс се запознаха с постигнатия напредък в прилагането на стратегията за деинституционализация в страната. Основна цел на посещението бе повишаване информираността за проблемите, съпътстващи този процес, и по-конкретно предотвратяване на изоставянето на деца, ролята на социалните услуги и огромният принос на приемните родители. Домакин на срещата с деца и техните приемни родители бе фондация „За Нашите Деца“. По тяхна покана с кралското семейство се среща и г-н Мирослав Долапчиев в качеството му на приемен родител. Той ще имаше възможност да сподели личния си опит в приемната грижа, както и важността на тази форма на грижа за деца в риск за обществото. Мирослав Долапчиев разказа и за работата на Националната асоциация по приемна грижа.

Подкрепа за децата, които раснат в бедност или изолация

Помощ за децата - бежанци

Съпричастни към случващото се в световен мащаб и бежанската вълна заляла страната ни направихме проучване в интернет, на нашата страница, за това дали български приемни родители са склонни да приемат деца-бежанци от Сирия. Около 40 приемни семейства у нас имат готовност да приемат сирийски деца-бежанци, пристигнали у нас без родителите си. По неофициални данни около 70 сирийски деца са настанени в бежанските лагери у нас и държавата трябва да предприеме мерки за тяхната закрила. Най-добрата временна закрила е настаняването в приемно семейство, като се има предвид, че в 300 приемни семейства все още няма настанени деца. Според правната рамка, ако тези деца се нуждаят от закрила, трябва да им се предостави някакво временно решение на проблема, докато се появят техните родители или близки.

Помощ за децата в бедност

Националната асоциация за приемна грижа, заедно със сдружение „Мога“ – Дряново реализирахме инициативата „Коледата за забравените деца“. В рамките на инициативата събрахме повече от 500 подаръка, които бяха разпределени за децата от училището в с. Гостилица и други бедни деца в региона на

Дряново. 100 от подаръците бяха разпратени до приемни семейства във Видинско, Старозагорско, Шуменско, Търговишко, Плевенско. С приятелите ни от сдружение "МОГА" дарихме подаръци и за децата от домовете "Асен Златаров" в София, дома в Благоевград и дома за деца в с. Стражица.

Вместо заключение...

Въпреки усилията на НАПГ, през 2013 година, все още има области за подобрене на прилагането на приемната грижа и осигуряването на чуваемост от страна на институциите, ангажирани с приемната грижа.

Можем да направим извод, че държавата ни е далече от това да търси персонална и дисциплинарна отговорност на социални работници, които бавят работата си по случаи на приемни деца или нарушават правата на децата. В същото време все още не можем да научим приемните родители да уведомяват писмено отделите за закрила на детето за съществуващите проблеми и да искат писмено подкрепа и промяна на плановете за действие.

Невъзможно е на този етап да премахнем наказателните акции спрямо по-будните приемни родители от страна на ОЗД, чрез ненастаняване на дете. Поставяйки на везната на справедливостта от една страна средствата, които бъдещите приемни родители дават, обучението, проучването и другите изисквания за жилище, пространство и подкрепяща среда, както и времето, което трябва да отделят за да станат приемни родители, и от друга страна несигурността дали изобщо ще има настаняване, забавените издръжки и заплати, спонсорирането на държавата през първите два месеца след настаняването и неадекватните средства отпускани за бебета, липсата на заместваща грижа, липсата на осигуровки за трайна неработоспособност и безработица, както и много други негативи около извеждането и осиновяването на приемните деца, ни карат да застанем твърдо зад всички тези хора, които са се заели да дарят любов и бъдеще на едно беззащитно същество.

Това е причината Националната асоциация за приемна грижа да направи всичко възможно по силите, за да насърчим държавата да търси добрия интерес както за приемните деца, така и за приемните родители.

Позиции и становища на Националната асоциация за приемна грижа през 2013 г.

Лична позиция на Мария Благоева, член на Управителния съвет на Националната асоциация за приемна грижа, която асоциацията подкрепя от морална и емоционална гледна точка. Асоциацията ще излезе със своя позиция, след като получи отговор на запитване за броя на приемните родители, при които няма настанени деца.

Здравейте, г-н Премиер...

Казвам се Мария Благоева и съм приемен родител на две деца, едното от които е вече доказал се чернокож младеж на почти 18 години, който учи в елитно училище и танцува в известна танцова група. Има много награди по хип-хоп и брейк и е вече познат в артистичните среди. Определя себе си като щастлив младеж с надеждно бъдеще и това е така.

От почти четири месеца при мен е настанено и второ дете на 5 годинки, което при настаняването не можеше да говори и сочеше с пръст предметите, издавайки нечленоразделни звуци. Знаеше само думите „искам“, „няма“ и „дай“. Сега, само след 4 месеца, детето е един малък бърборко, който не млъква, познава почти всички букви и цифри, може да брои до 20 и знае песнички и стихотворения. Темпото, с което се развива, говори за добро бъдеще на отличен ученик и съвестен гражданин. Ако обаче, момчето беше останало в домовете, един ден щеше да бъде обявено за бавноразвиващо се и присъдата му да бъде прочетена. Това, което искам да кажа е, че моят малък приятел е изключително умен, но просто не е имало кой да му подаде ръка и да го насочи в правилната посока. За съжаление, съдбата на 7-те му братя и една сестра не е такава. Най-големият от тях вече е в затвора, а един от останалите, които са настанени в домове е доказан наркоман. Всички деца си приличат удивително, но останалите просто не са имали шанс. Те са умни и красиви по своему и биха тръгнали след всеки, който се наеме с тяхното развитие. Ако бъдат научени на християнски ценности, добри обноски и добро образование, те ще бъдат отличници в това. Ако обаче, бъдат научени да крадат или пласират дрога, те ще бъдат отличници и в това, защото са много способни деца.

Пиша Ви всичко това, за да покажа ясно и недвусмислено ползата от приемната грижа. Развитието на потенциала на всички деца от домовете в правилна посока, зависи от средата, в която бъдат поставени, т.е. от настаняването им в приемни семейства. Като член на Управителния съвет на Националната асоциация по приемна грижа, съм в течение на проблемите на приемната грижа в страната.

Г-н Премиер,

Налице е тих бойкот на приемната грижа. Ако поискате справка за броя на утвърдените приемни родители, при които все още не са настанени деца ще установите, че цифрата надхвърля 600. Много от тях са обезсърчени от напразно чакане и са на път да се откажат. Ако поискате статистика за това колко деца не подлежат на приемна грижа, просто защото не е имало кой да

им направи оценка и да задвижи документацията, ще бъдете направо шокиран.

Иначе казано, не се настаняват деца.

За удобно оправдание се използва репликата: „Ами те ги искат все руси и със сини очи, а такива няма!“, което не е истина. Наглостта им стига до там, че жените от Видин, които се бяха подготвили да приютят деца за Коледа, бяха отхвърлени с репликата: „Ами те са само циганчета, а вие ги искате руси със сини очи“. Жените казват, че им е все едно, дори и „през комина да са пуснати, за да почернеят“ само да им ги дадат, но нищо. Освен това, в Кюстендил има приемни родители, които чакат дете, но на които се прилагат други хватки – предлагат им се деца, които не отговарят на очаквания от тях профил. Дори да се съгласят, приемните родители трябва да преминат отново обучение, да чакат одобрение и така...

Не се наемам да гадая защо в много от регионите приемната грижа се бойкотира, но е факт.

Една от причините със сигурност е, че качественият приемен родител, след като вземе детето, вижда неговите проблеми и започва да изисква от отделите за закрила социалните служби да проявят адекватна персонална грижа, което създава съответен проблем. **Иначе казано, няма приемен родител - няма проблем.** С течение на времето качествените приемни родители биват подменяни с такива, които са на принципа „плащат ми само за това, детето да е нахранено и облечено, останалото не е моя работа“. **Крайно време е да се проумее, че без всички останали приемната грижа може да съществува, но без приемни родители – не.**

Г-н Борисов, обезсърчена съм.

Ние, приемните родители, сме принудени да се борим със социалните работници, които трябва да ни помагат. **Ние сме принудени да се борим за децата, на които баща сте Вие.** Когато социалните работници ни унижават, когато се заяждат с нас, тогава сме неудобни. Когато, обаче, дойде време да ни оценяват – ние сме онези, които трябва да се грижат за тези деца и да им се посвещаваме. Бъдещето на всички тези деца по домовете зависи от средата, в която ще бъдат поставени, респ. от желанието на отделите по места да ги настанят в приемни семейства.

Г-н Борисов, редно ли е да има 5 000 деца в домове и повече от 600 семейства, в които няма настанени деца?

Предложения за подобряване на приемната грижа у нас

По качеството на подкрепата на социалните служби към приемните семейства

1. Налице е забавяне на настаняването на деца в приемни семейства. Според нас:

- Приоритетно е настаняването в семейства по проекта, а вече действащите се пренебрегват.

- Оправданието – няма деца. В Силистра, например, има приемни родители, за които няма деца, а ДМСГД продължава да функционира.
- Наличието на крайно недостатъчни лимити на средства и бензин за колите в Д"СП"-тата възпрепятства провеждането на напасванията (особено ако те са в друга област).
- Дори в областите, в които няма деца за настаняване и представителите на РДСП-тата да са изпратили профилите на чакащите настаняване приемни родители на колеги от други области, няма експедитивност в кореспонденцията им.
- Некокртното връщане на приемни родители да „карат курс“ за различните възрастови групи поради „липса на деца“ от техния профил също забавя настаняването на деца.

2. Обяснението и оправданието на някои социални служби за закъснели настанявания е, че с тази задача се занимават до двама служители в отделите за закрила на детето и липсва физическа възможност. Молим за адекватни мерки за подобряването на координацията между системата за оценяването на децата и стартирането на процес по напасване с цел ускоряването на сроковете за настаняване на децата в одобрени приемни семейства.

3. В страната се създава порочна практика, според която на действащи приемни родители, още преди да е изтекъл едногодишния срок, в рамките на подготовката на детето за вписването в регистър за осиновявания, се иска и декларация за интерес. Това е порочна практика, защото принуждава приемните родители да избират – да осиновят ли детето или не, което противоречи на философията на приемничеството. Молим за отмяна на това изискване с указателно писмо на АСП.

4. В общините, в които са закрити домовете, където има много приемни родители, а няма деца, както в Шумен, например, трябва да се работи за настаняването на деца от други общини. Спешно трябва да се създаде механизъм за настаняването на деца от други общини и области в семействата на приемни родители от различна община или област, освен ако за децата не е направена оценка за реинтеграция.

5. В някои общини има ЦОП-ове, на които е забранено, заради новия проект, да извършват подкрепа на одобрени приемни родители с настанени деца, защото приемните родители сключват договори с общината, следователно екипът по приемна грижа, към общината трябва да подкрепя семействата. Каква е логиката и защо едно одобрено приемно семейство с настанени деца да не може да избере общински ЦОП като подкрепящ?

6. Има различно тълкуване на процедурата за преминаване от режима на професионална приемна грижа към доброволна и обратно. На места се събират документи, на други – се повтаря обучителната програма. Молим за ясни, точни и конкретни указания.

7. Има социални служби в страната, като Смолянската, например, където има лимит за транспортни разходи. Най-близкото населено място, в което трябва да се подкрепят приемни семейства, е на 10 км., а най-отдалеченото – на поне 70 км. Настояваме, за да се гарантира качествена подкрепа на приемните

семейства, особено в отдалечените райони, да се премахне лимитът за транспортни разходи.

8. На места, където няма доставчик, липсват форми за самоподкрепа на приемни родители. Настояваме за задължително сформирание на групи за самопомощ за приемни родители с цел по-доброто наблюдение върху действащите приемни родители, дори без наличието на доставчик, различен от ДСП.

9. Настояваме за единен регистър на приемните родители на национално ниво, в който да се отразява всяко настаняване на децата. Важно е в регистъра да се отбелязва всяка оценка на приемното семейство и преминатите допълнителни обучения. Възможно е да се търсят ресурсите на Ноу-хау центъра на НБУ за тази дейност.

10. Необходим е единен стандарт, включително и методика, за прилагането на услугата „приемна грижа“ в цялата страна, за да се избегнат различните тълкувания и практики в различните райони на страната.

11. Има практика в страната, при която на доброволен приемен родител, който се е грижил за дете, му се поставя условие да събира отново документите, преди да му бъде настанено второ дете. Според нас, трябва да се задейства такава процедура, ако в семейството не е настанено дете в рамките на 6 месеца. Под 6 месеца събиране на документи би било излишна бумашина.

12. Съществува практика в една община, където социален работник от ДСП очаква касови бележки за отчитането на разходите по издръжката на детето, а друг социален работник, на съседното бюро, отново от ДСП, да не очаква. Това противопоставя приемните родители и в същото време практиката е странна.

13. Необяснима е практиката да се правят изследвания на приемните деца, вписани за международни осиновявания, на всеки 3 месеца. Освен страданието на децата, разходите са за сметка на приемните родители, като се посочва, че средствата за изследвания и транспорт до оценяващите специалисти, трябва да са от издръжката на детето (около 190 лева). Важно е разходите за оценката да са за сметка на държавата, както на децата в социалните домове, и срокът да се увеличи – от 3 на 6 месеца.

14. Според нас е важно да се позволи на двамата одобрени приемни родители в едно семейство, със сключен граждански брак, да имат право да сключват по отделно договор с доставчик, при гарантиране на условието да се грижат поне за 3 деца. Същият механизъм трябва да е валиден и за одобрените професионални приемни родители, които живеят на съвместни начала.

15. Настояваме да се гарантира възможността приемните родители да се запознават срещу подпис с тримесечните и годишните доклади на социалните работници и да имат възможност да дадат свои писмени бележки по написаното.

16. Като участници в регионалните комисии по приемна грижа, установяваме, че развитието на приемната грижа, като отговорност, се прехвърля от АСП към комисии и общините. Същевременно, комисии са само регулатор на едната страна – качеството на приемните родители, другата – контрола по настаняването, възможността за последващ контрол на дейността, както и бързината и качеството на работа на социалните работници в ОЗД, регистрите за децата в институции и др., не са в тяхното ползрение. Предлагаме да се разширят правомощията на комисията, за да се осигури пълна ангажираност и отговорност за приемната грижа.

По финансовата част на приемната грижа

17. С деня на настаняването да се гарантира и получаването на еднократната помощ за детето.

18. Има служби, които изплащат еднократната помощ, на части – 50 лева за рожден ден, 200 лева за дрехи и др. В други служби еднократната помощ се изплаща наведнъж. Молим за тълкуване на тази практика и въвеждане на единно правило. Националната асоциация за приемна грижа предлага еднократната помощ да се изплаща изцяло, когато се настанява дете или на два пъти през годината при настанено дете.

19. Еднократната помощ за деца е обвързана с доходен критерий на семейството. Поне това е видно от декларацията за получаването ѝ. Предвид, че помощта е предназначена за детето, не виждаме смисъл да се изследва доходния критерий на семейството, в което детето е настанено.

20. Предлагаме увеличение на възнаграждението на приемните родители на деца с увреждания и деца до 3 години. Справедливо е, предвид факта, че тези приемни родители не могат да се ангажират с допълнителна заетост.

21. Настояваме за писмени указания до всички дирекции за социално подпомагане за гарантирането на възможността приемните родители на граждански договор да сключват и трудови договори, както и за обратния режим. Не е уместно заключението на АСП, че това би нарушило качеството на приемната грижа.

22. Настояваме за фиксирана дата за получаването на възнагражденията на приемните родители, както и дата за изплащането на месечната издръжка на децата. Към вчерашна дата издръжката на децата за м. Декември 2012 г. още не е изплатена.

23. Съгласно разпоредбите на чл. 57 от Правилника за прилагане на ЗЗД, размерът на месечното възнаграждение на професионалното приемно семейство се определя в договора по чл. 31, ал. 4 от Закона за закрила на детето, като не може да бъде по-малък от 150 на сто от минималната месечна работна заплата, установена за страната (за едно настанено дете), 160 на сто от минималната месечна работна заплата, установена за страната (при две деца), 170 на сто от минималната месечна работна заплата, установена за страната (при настанени три или повече деца).

- Ще се индексират ли възнагражденията на приемните родители, след изменението на МРЗ от 1 януари 2013 г.?

- От кой месец ще стане индексирването?
- За коя група приемни родители ще важи индексацията – за всички, за приемните родители на трудов договор или за приемните родители на граждански договор?

Виждането на асоциацията е, че индексацията трябва да е за всички приемни родители – без значение от типа на договор.

24. Има професионални приемни семейства, при които, след извеждане на детето, не се настанява ново дете и приемните родители са обречени на бедност.

Приемен родител ни пише:

Повдигнете и още един МНОГО ВАЖЕН ЗА НАС ВЪПРОС - в момента съм абсолютна безработна, аз, която от 3 г. съм професионален приемен родител, и мисля че не заслужавам да съм в това състояние, а именно - преди малко си получих заплатата, която беше половината, защото на 18 т.м. предадох детето, което беше при мен и сега трябва да чакам неизвестно колко и да съм безработна, защото, нямало в момента дете на 3 или 4 г, възрастта, която преди три години сме посочили в молбата за кандидатстване..., та сега трябва да чакам през февруари да се сформира група за нов обучителен курс, да го преминем, и тогава да започне избор на дете, след това чак да почне напасването и кой знае кога ще имам настанено дете и ще започна да работя пари по граждански договор! Е, питам аз - НОРМАЛНО ЛИ Е ТОВА??? НЯМАМ НОВОНАСТАНЕНО ДЕТЕ НЕ ПО МОЯ ВИНА, А ПО БЮРОКРАТИЧНИ ПРИЧИНИ И ПОРАДИ ТЯХ, ЩЕ ТРЯБВА ДА СПРА ДА СЕ ХРАНЯ, ДА СИ ПЛАЩАМ ВНОСКИТЕ В БАНКИТЕ, ТОКА , ВОДАТА И ПРОЧЕЕ И ДА ЗАТЪВАМ В БОРЧОВЕ!!! ...НАКРАТКО - ДА ПОМИСЛЯТ ЗА ТЕЗИ МЕЖДУИННИ ПЕРИОДИ БЕЗ РАБОТА, КОИТО НЕ СА ПО ВИНА НА ПРИЕМНИЯ РОДИТЕЛ И ДА НАМЕРЯТ НЯКАКВО РЕШЕНИЕ...

25. Изплащането на минималната работна заплата в рамките на един месец, след извеждането на детето, важи ли за приемните родители, които са на граждански договори?

26. Действащи приемни родители, на които са изведени децата и им се настаняват второ или трето дете, трябва да покриват за своя сметка, разходите за пътни, по напасването с детето. Особено за провинцията, това са минимум 80-100 лева. Молим да се проучи възможността разходите за напасване на действащите приемни родители с деца, да са за сметка на държавата.

НАПГ: Да се премахне дискриминацията над семейни двойки при правото им да са професионални приемни родители

Националната асоциация за приемна грижа подкрепя като цяло предложената методика за прилагането на социалната услуга "приемна грижа". Асоциацията от доста време застава зад позицията, че са необходими единни стандарти, които да регулират приемната грижа и по този начин да се избягва прилагането на различни практики и тълкувания.

1. При срещите между детето и кандидатите за международно осиновяване, да присъстват и приемните родители.

Националната асоциация за приемна грижа предлага да се въведе задължителното присъствие на приемните родители на срещите между детето, международните кандидати за осиновители, както и представителите на социалните служби. Аргументът ни е, че до първите срещи между осиновителите от чужбина и детето, приемните родители са най-важните хора за детето. Това е важно и заради факта, че срещите с международните кандидати за осиновители са в пет работни дни, а след приключването им, детето остава да живее в дома на приемните родители поне още месец – два.

6. Освен това, да се създаде възможност за задължителна среща между кандидат-осиновителите и приемните родители.

2. Двата приемни родители в брак да имат възможност да сключват по отделно граждански договори за услугата „приемна грижа“, както е позволено на съжителстващите без брак.

Според Националната асоциация за приемна грижа, при така определените условия се създава явна дискриминация на приемните родители, които са в брак. Това ще влоши качеството на приемната грижа и ще създаде напрежение. Според сегашната практика, при настанени две деца в едно семейство в законен брак, единият родител ще получава около 30 лева за второто дете, а в домакинство с двама съжителстващи – още едно възнаграждение. Настояваме да има единна норма по този въпрос, а не решаването му да се оставя в ръцете на Регионалните комисии по приемна грижа, защото тяхното решение може да бъде атакувано в съда.

3. Доброволните приемни родители да имат право да извършват заместваща приемна грижа или спешна приемна грижа и да сключват договори за това.

Новата методика продължава да не дава тази възможност, което дискриминира доброволните приемни родители, още повече, че те са преминали същото обучение и изпълняват същите функции. Няма пречка, ако доброволните приемни родители са одобрени да извършват заместваща приемна грижа или да приеме спешно настаняване. Не се нарушава закона, ако с приемния родител се сключи договор за услуга за определен период, за който детето е в заместваща или спешна приемна грижа.

4. Да се гарантира предоставянето на пълен обем от данни за детето за здравния му статус преди или непосредствено след настаняването му в приемно семейство.

Практиката ни сблъсква със случаи, в които в приемни семейства се настаняват деца без ясни диагнози или информация за здравния им статус. Това поставя приемните родители в сложната ситуация да осигуряват качествена грижа за детето при неизяснените здравни факти.

5. Да се включи и действащ приемен родител в обученията на кандидатите за приемни родители. По този начин в методиката ще се гарантира по-качественото обучение на кандидатите и възможността за пряк контакт с приемни родители.

6. Срещите за напасване между детето и приемното семейство да се определят в брой, а не в седмици. По този начин ще се даде свобода на процеса, включително и на договарянето му.

Становище на НАПГ относно проект на държавни образователни изисквания за професията "приемен родител"

Националната асоциация за приемна грижа (НАПГ) намира за навременно разписването и въвеждането на образователни стандарти за професията „приемен родител“. Както е известно, професията е вписана в Националния класификатор на длъжностите и професиите в България.

При въвеждането на образователните стандарти за професията „приемен родител“ е важно Националната агенция за професионално образование и обучение да съобрази следните принципи:

1. Необходимо е въвеждането на обучение на приемните родители, основано на компетенциите. За упражняването на професията „приемен родител“ обучаемите трябва да притежават компетенции, свързани с отглеждането и закрилата на детето, осигуряването на връзката между потребностите на детето и възрастта му, осигуряването на отношения между детето и родното му семейство, подкрепата на детето да създава безопасни и развиващи отношения за цял живот, както и компетенции за работа като член на екип от професионалисти. (По програма ПРАЙД, CWLA). Подходът, базиран на компетенции, гарантира, че могат да се опишат поведения, които се демонстрират от професионалистите, което ще направи по-лесно и обучението.
2. Необходимо е обучението да се преминава от лица, навършили 18 години, завършили поне 10 клас.
3. Необходимо е обучението и подготовката на обучаемите да е насочено пряко към развиване на чувствителност за най-добрия интерес на детето, като не се поставя фокус само и основно върху покриването на базовите и физическите потребности на детето.

Националната асоциация за приемна грижа вярва, че въвеждането на обучение по професията „приемен родител“ ще стандартизира подготовката на приемните родители, като ще гарантира качество на обучението и национално признаване на уменията през системата за формално образование и обучение.

При въвеждането на професията „Приемен родител“ може да се срещнат следните проблеми:

1. Доставчиците, които осигуряват обучението по професията „Приемен родител“ не притежават лицензи за професионално образование. Това може да създаде двоен режим на обучението на кандидатите за приемни родители – от една страна това ще са доставчиците, от друга – лицензираните учебни организации. Необходимо е да се въведе режим, при който обученията, извършвани от доставчици, да се случват в партньорство с лицензирани доставчици, за да може документите за професията да са легални, а качеството на обучението да отговаря на държавните изисквания.
2. Налице е проблем с приемните родители, които са завършили обучение от 60 часа, преди въвеждането на държавните образователни изисквания. За да се стандартизира процеса, НАПГ предлага да се създаде организация от

страна на доставчиците за получаване на удостоверение за част от професията на одобрените и назначени приемни родители.

Националната асоциация за приемна грижа е на разположение за участие в работна група за финализиране на ДОИ.

Позиция: НАПГ приветства приемна грижа за изоставени възрастни хора, но настоява за ясно разграничение между приемната грижа за деца и за възрастни

Националната асоциация за приемна грижа приветства намеренията, артикулирани в общественото пространство, да се постави фокус върху грижата за една сериозна група, която също може да бъде поставена в риск от изоставяне – групата на възрастните хора. Страданието на възрастните хора от раздялата с техни близки или липсата на такива е също толкова голямо, колкото и страданието от раздялата на децата с техните родни семейства. Без значение от възрастта, всеки човек трябва да има възможността да има силни връзки с хора в семейна среда, а не да живее в емоционална и социална изолация в домовете.

В тази връзка, Националната асоциация за приемна грижа вярва, че подготовката на приемни семейства, които да се грижат за възрастни хора е полезен ход за обществото.

НАПГ, обаче, настоява за ясно и сериозно разграничение между приемните родители за децата и тези за възрастните хора. При приемните родители, които поемат грижи за децата, фокусът е поставен върху закрилата на непълнолетни лица, които са лишени от родителска грижа и които имат потребност от висока степен на защита. Не бива да се вменяват функции на приемни семейства, които се грижат за деца, да се грижат и за възрастни хора. Този риск може да се окаже реален на местата, в които социалните служби са „работодатели“ на приемните семейства, които се грижат за деца. Вероятно ще се появи и необходимостта от преформулиране на наименованието на социалната услуга за възрастни, за да не се прави пряка връзка с приемната грижа за деца.

Националната асоциация за приемна грижа смята още, че ако се върви към въвеждане на приемна грижа за възрастни хора, то тази социална услуга трябва да съответства на поредица от стандарти, на каквито отговаря приемната грижа за децата. За целта системата за социално подпомагане или общинските структури, които ще управляват процеса, трябва да са много прецизни в набирането, обучението, подкрепата и наблюдението на приемните семейства за възрастни хора. Развитието на тази нова форма на грижа за възрастни хора е добре да бъде поставена на предварително проучване – целевата група, готовност на семейства да приемат възрастни, при какви условия и налични услуги и т.н.

Накрая, НАПГ напомня, че пред държавата стои все още един сериозен проблем с изоставените деца и младежи. Въпреки усилията на всички страни, повече от 5 000 българчета живеят в извънсемейна среда. Не са малко и случаите, в които връщането на деца при техни близки или роднини, включително и при родните им семейства, поставя сериозен риск за децата и

ги прави отново потенциални „клиенти“ на приемната грижа. Като не подценяваме страданието и изолацията, в която се поставят възрастните хора, напомняме, че в страната ни продължава да има домове за деца, в които преминава детството на мнозина.

Деца в приемни семейства са дискриминирани с новата политика за детските надбавки

Отворено писмо на Националната асоциация за приемна грижа до министъра на труда и социалната политика, министъра на финансите и народните представители

Уважаеми политици, които вземате решения за нас и нашите деца,

Приемните родители сме по-малко от 1 500. В нашите домове са настанени близо 2 000 деца. Това са деца, за които родните им семейства, по една или друга причина, не могат да отглеждат. Това са деца, които вие, политиците, решихте да не живеят в сиропиталищата, а да раснат в семейна среда. Решение, което е добро за децата, за обществото и за нас, приемните родители. Защото на децата давате детство, а на нас – приемните родители – давате възможност да се грижим за деца, да работим за децата и за обществото.

Ние, приемните родители, приветстваме намеренията на правителството, в Бюджет 2014 да има по-високи детски надбавки за децата в родните семейства – 50 лева за второ дете, 100 лева за дете с увреждания и т.н.

В същото време сме силно изненадани и разочаровани от решението детските надбавки за децата, настанени в приемните семейства или в семействата на близки и роднини да останат в сегашния им размер – 35 лева.

Ние категорично смятаме, че това е дискриминация към децата в приемните семейства. По наши данни, в близо 200 семейства се отглеждат 2 или 3 деца. Не са малко и семействата, в които се отглеждат братя и сестри.

Сигурно ще ни кажете, че ние получаваме издръжка за децата в размер на 190 лева на дете – сума, която държавата не дава на родните семейства. Вероятно ще изтъкнете и факта, че държавата ни плаща заплата (395 лева след удържките).

Ние, обаче, не можем да приемем подобна бакалска сметка за правдива и адекватна. Със 190-те лева, които вие ни давате за издръжка на детето ние трябва да плащаме:

- Храната на детето;
- Дрехите, обувките и играчките;
- Ток, вода, консумативи (зимата е различно, знаете);
- Лекарствата, когато децата се разболеят (а те се разболяват често, домовете да увредили сериозно имунната им система);
- Транспортни разходи, за да се среща с купища специалисти;
- Транспортни разходи за срещата с родните семейства (има случаи, в които децата се срещат със семействата си в общинския център на 30-40 километра от местата, в които са настанени);
- Изследванията, които трябва да правим на децата, които са вписани в регистрите за осиновяване (а повечето са вписани);

- Образованието им – след като са настанени в приемни семейства, никой в училище или детката градина не се интересува какво е детето и имат нормалните искания за тях – за помагала, дрехи;
- Свободното им време – не са малко случаите, в които ние трябва да инвестираме пари за това децата да посещават различни курсове, логопед или да разват таланта си.

Ние не искаме да ви разочароваме, сега имате по-сериозни мисли, предвид протестите навън.

Но искаме да ви кажем, че вие, политиците, абдикирате от приемната грижа. Защото ние, приемните родители, които сме се нагърбили с това да гледаме държавните деца, сме бедни.

Ние сме социално слаби. Нашите доходи на месец са под 300 лева на човек от домакинството ни. Ние не пестим от скромните си приходи, за да ги даваме за децата. Освен това, нашите заплати са по граждански договор - когато има настанено дете при нас, имаме заплати. Когато нямаме дете у дома - нямаме заплати. По гражданския договор нямаме и никакви придобивки - нито можем да се разболеем и да ни плати държавата, нито имаме отпуск. И в същото време нали не мислите, че 190-те лева, които ни дават за едно дете, стигат?

Ще кажете – мнозина живеят така. Родителите, които са задържали децата си, също живеят в мизерия. Но за това не сме виновни ние, приемните родители. Не са виновни и децата, които вие, политиците, сте оставили в нашите домове, да се грижим за тях.

Затова, политици, молим ви, променете решението си и приемоте решение, с което на вторите деца в приемните ни семейства да дадете по 50 лева, а за децата с увреждания – по 100 лева. Така, както сте го планирали за децата в техните родни семейства. Ние на доходния критерий за детските надбавки отговаряме – на ръба на бедността сме. А и не сме много приемните семейства, едва ли ще натоварим толкова бюджета.

Иначе няма как да не ви признаем, че сме разочаровани. Родните семейства заслужават много повече помощ, за да не може бедността да ги проваля като родители. Не бива да се забравя, че децата имат нужда от своите родители. Ние също имаме свои деца и трудно ги гледаме. Но имаме и държавни деца, които вие ни оставихте на отговорно пазене.

Не ги забравяйте.

ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ
1. РАЗХОДИ	
1.1. Канцеларски материали	82,64 лв.
1.2. Печат на винил, папки, брошури, книги	2 440,00 лв.
ОБЩО ПРОГРАМНИ РАЗХОДИ	2 522,64 лв.
2. ВЪНШНИ УСЛУГИ	
2.1. Куриерски услуги	416,08 лв.
2.2. Разходи за нотариус	18,00 лв.
2.3. Членски внос	100,00 лв.
2.4. Наем на зала	380,00 лв.
2.5. Разходи за такси	19,79 лв.
2.6. Правни услуги	670,00 лв.
2.7. Пощенски разходи	54,40 лв.
2.8. Граждански договори	756,76 лв.
2.9. Разходи за админ. такси, публ. на обява	214,57 лв.
ОБЩО АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ	2 629,60 лв.
3. КОМАНДИРОВКА	
3.1. Командировка до Монтана	56,52 лв.
ОБЩО РАЗХОДИ ЗА КОМАНДИРОВКА	56,52 лв.
4. ДАРЕНИЕ	
4.1. Дарителски кръг	200,00 лв.
4.2. Обувки за деца	1 232,10 лв.
4.3. Дарение	200,00 лв.
ОБЩО РАЗХОДИ ЗА ДАРЕНИЕ	1 632,10 лв.
5. НЕДОКУМЕНТИРАНИ РАЗХОДИ	
5.1. Недокументирани разходи	78,86 лв.
ОБЩО НЕДОКУМЕНТИРАНИ РАЗХОДИ	78,86 лв.
6. БАНКОВИ ТАКСИ	
6.1. Банкови такси	233,81 лв.
ОБЩО БАНКОВИ ТАКСИ	233,81 лв.
ОБЩО РАЗХОДИ:	7 153,53
КАСА - ПРИХОДИ 2013	
Източник	Приход
1. ЧЛЕНСКИ ВНОС	
1.1. Физически лица	1 015,00 лв.
ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ЧЛЕНСКИ ВНОС	1 015,00 лв.
ОБЩО ПРИХОДИ:	1 015,00 лв.
БАНКА - ПРИХОДИ 2013	
Източник	Приход
1. ЧЛЕНСКИ ВНОС	
1.1. Физически лица	1 099,00 лв.
ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ЧЛЕНСКИ ВНОС	1 099,00 лв.
2.1. Фондация Работилница за граждански инициативи	1 500,00 лв.
2.2. Фондация За Нашите деца	1 760,25 лв.
2.3. Физически лица	1 534,00 лв.

2.4. СД Ансамбъл Зорница	1 230,00 лв.
ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ДАРЕНИЯ	6 024,25 лв.
ОБЩО ПРИХОДИ	7 123,25 лв.

